

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knafljeva ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Naročajte „Slov. Dom“.

V novem letniku priobčimo v oddelku

»PROSVETA« spis slavnega francoskega zvezdarja Flammariona o zvezdah: »Pogled v večnost«; v oddelku

»ZDRAVSTVO« izvleček iz znanega dr. Hufelandovega spisa Makrobiotika: »O podaljšanju našega življenja«; v oddelku

»LISTEK« zanimivo povest: »Strah v cantervillskem gradu«, ki jo je spisal pisatelj Oskar Wilde.

»SLOVENSKI DOM« velja za celo leto samo 3 krone, za Ameriko 1 dolar. — Zadostuje naslov: »Slovenski Dom«, Ljubljana.

Starim naročnikom!

Vsem starim naročnikom sporočamo, da priložimo prihodnji teden, to je 52. številki poštne položnice, ter jih prosimo, naj do tedaj počakajo s pošiljanjem naročnine za leto 1913., da jo pošljejo z našimi poštnimi položnicami.

Novi naročniki, ki list še prejemajo, naj naročnino seve dopošljejo brez ozira na gorenjo obvestilo.

Naš Božič.

Če smo neodvisni kmetje, napredni možje, potem se moramo razlikovati od klerikalcev, nazadnjakov s tem, da skušamo uveljavljati v življenju sedanjim časom primerne življenske nazore. Klerikalec se loči od naprednjaka s tem, da visi na nazorih, ki so bodisi zastarani, ki so imeli pomen in smisel v že davno preteklih časih in razmerah, ali na nazorih, ki sploh niso bili nikoli pravilni.

O Božiču praznujemo »rojstvo Gospodovo«. To prerojenje pa za nas ne more pomeniti kakšne zunanosti, temveč edino le prerojenje naše duše, našega razuma, probuditev naše zavesti, zapustitev starih predsodkov in spoznanje novih, boljših nazorov.

Mi iščemo prerojenja v svoji lastni notranjosti. To je ena. Druga je to, da ne vidimo prerojenja v kakšnih oblačnih, nespoljenih nedosežnostih. Mi se zavedamo, da se pravi preroditi se polotiti se takšnega zboljševanja nas samih, da nam je to dosegljivo. Lotiti se moramo, z eno besedo, takšnega poboljšanja, ki nas naredi bolj srečne, bolj zadovoljne, poboljšanja, ki je za vsakega izmed nas izvedljivo, in ki vsakemu izmed nas pripomore, da dosežemo uspehe, in to vspehe v življenju na tem svetu.

Rus profesor dr. Mečnikov, higijeničar v Parizu.

Bog ni ustvaril samo onega sveta po smrti, temveč tudi življenje na tem svetu.

Kdor taji, da se ni treba brigati za pametno in srečno življenje že na tem svetu, taji, da bi bil ta svet ustvarjen od boga.

Danes pa vemo, da je podlaga uspehov in sreče zdravje, podlaga zdravja pa treznost, snaga in red. Danes vemo, da moramo skrbeti za dušo s tem, da si vstvarimo pred vsem za njo v našem tele-

su zdravo prebivališče. Le v zdravem telesu prebiva tudi zdrav duh. Le zdrav narod je zmožen premagovati težave, kar tvori za normalnega, krepkega človeka pravi občutek sreče.

Na podlagi zdravja, treznosti in vsled tega velike vztrajnosti so zmagovali tudi naši jugoslovanski bratje. Zdravnik dr. Rus, ki se je vrnil z bojišča nam takole opisuje notranje vzroke jugoslovanskih zmag.

V bolnici sem imel priliko opazovati mnogo za nas zanimivega in poučnega. Videl sem dokaze samozatajevanja in požrtvovalnosti — zmernosti in vztrajnosti, ki bi bili lahko nam za zgled. Doživel sem slučaje, ki so mi budili občudovanje in globoko spoštovanje do bolgarskega naroda.

Nekaj posebnega je pri Bolgarih treznost. Sploh pri Srbih in Bolgarih ni pijančevanja. V Belgradu se je zgodil slučaj, da se je neki vojak opil. Ko so ga gnali vojaki po ulici v vojašnico, so ljudje pijuvali pred njim in se zgražali nad tem, da se srbski vojak tako spozabi. Treznost je ena najlepših lastnosti Srbov in Bolgarov — in lahko rečemo, da je treznost mnogo pripomogla njihovim velikim uspehom.

V celi bolnici nismo imeli niti kapljice vina ali kake druge opojne pijače; bila bi tudi popolnoma odveč, ker bi bolgarski vojak vžival alkohol kvečjemu za — kaznen. (Fantje, preberite si to dobro tisti, ki mislite, da je le tisti mož, ki je pijan kot kanon. Op. ur.)

Tudi na bojišču vojaki niso dobili nikakih opojnih pijač. Zato so bili tako vztrajni in so dolgo vzdržali največje napore. Iz tega se vidi, kako je napačno naše mnenje, ko mislimo, da se moramo za vsako večje delo navdušiti z alkoholom in da moremo le v vinu najti poguma za boj. Alkohol lahko človeka trenutno navduši — v resnici pa ga telesno oslabi in mu vzame vztrajnost in krepkost. Ko je par vojakov dobilo vročnico — sem predpisal nekoliko vina — toda ozdravela sta tudi brez tega zdravila — o katerem mi mislimo, da nas najbolj krepča in — zdravi.

Bolgarski vojaki torej ne pijejo — pač pa pušijo. Pa tudi to ne v toliki meri, kakor Srbi. Skoraj **polovica vojakov je bilo — nekadilcev**. Pušijo se na Bolgarskem — kakor na Vzhodu sploh — le cigarete. Cigar ne poznajo — čikanje bi se jim pa zdelo sploh nekaj nemogočega. Ljudje, ki so prihajali obiskovat ranjence v bolnico, so prinašali s seboj domače meso, kruh in cigarete. Meso in kruh so vojaki radi vzeli — cigarete pa so prepuščali onim, ki so pušili. **Opojnih pijač sploh niso prinašali.**

Tako telo, navajeno na **preprosto hrano in neoslabljeno vsled alkohola, more prenesti vse napore** — ki so jih **prestali bolgarski vojaki**. (Znano je, da Turki ne smejo piti vina — pač pa **pijejo žganje in so zato mnogo slabotnejši in degenerirani**.) Tak zdrav narod, kakor je bolgarski — ima tudi krepke sinove, naši ranjenci so bili močnih postav, žilavi in utrjeni — nikjer nikake mehkužnosti.

Po celem omikanem svetu se oglašajo novi glasovi o novem Božiču. Včasih so nas kaj podobnega podučili **duhovniki**, učili so nas treznosti, miroljubnosti, nam pravili, da ni dobro če se človek jezi, huduje, če sovraži. Danes so te besede »o miru ljudem na zemlji« izginile raz prižnic. Sovraštvo, hujskanje, zabavljanje, psovanje in zaničevanje se sliši od tam, kjer bi se imela glasiti **božja beseda**, kot olje na rane, ki nam jih seka razburjenje vsakdanjih življenjskih težav.

Toda vendar podobni glasovi niso utihnil. Človek hrepeni v svoji duši **po sreči**, zato **potrebuje glasov, ki mu kažejo pot do sreče**. Ker so duhovniki to **opustili**, so stopili na njih mesto **zdravniki**, možje, ki so kot nalašč poklicani za tako delo.

Higijeniki so začeli natančnejše proučevati **predpogoje** za dosego sreče. Dočim je duhoven le **bolj splošno učil**, bodi priden, da boš srečen, zdravnik-higijenik natančno lahko pove, **zakaj** je treba tako in tako živeti, če hočemo biti zdravi, torej srečni in zadovoljni.

Še več. Prej se je reklo: bo že **bog** dal srečo in zdravje. Danes pa vidimo, da nam je **bog** le dal pamet in voljo, toda stvaritev ali uničenje sreče je pa dal **nam samim v roke**. Človeštvo se tudi vedno bolj zaveda velikega pomena teh vprašanj.

Saj se nam je poprej zdelo, da so želje po **daljšem življenju, po srečnejši starosti** samo lepe sanje. Toda higijeniki so se pa tudi teh vprašanj lotili. Celo starosti in prekratemu življenju so že napovedali boj. Danes priobčujemo sliko ruskega zdravnika dr. Mečnikova, ki je vodja Pasterjevega zavoda v Parizu. Učenjak je začel proučevati vzroke, **zakaj** se človek **stara**, in je prišel do prepričanja, da **težave starosti** ne povzročajo toliko leta, kot **higijenično nepravilno življenje**. On trdi, da je starost **bolezen**, ki jo bo človeštvo nekoč znalo ozdraviti. Dr. Tremjac iz

Plevne trdi, da je človeško življenje **mного prekratko**, da bi morali živeti mnogo dalj, če bi živeli **pravilno**. Človek s 30. letom komaj dozori in doraste, s 50. pa že misli na smrt. Ali je tako življenje vredno, da se živi?

Vidimo torej, da se kaže na svetu zarja novega Božiča, novega »rojstva Gospodovega«, rojstva **sreče v naših srcih**. Prva pot do tega je pa, da prenehamo verjeti tistim ljudem, ki se **rede in debele od človeške nesreče in malodušnosti**, ki nas hočejo naplahtati, da je **božja volja**, če se ljudem **slabo godi, če so nesrečni, bolehní, betežni** itd.

Naš božični klic bodi: **Bodimo srečni, ker sami smo svoje sreče kovači.**

Ali bo vojna?

Splošni položaj.

Takoj lahko povemo, da je splošna napetost ponehala in da politično nebo ni nič več tako hudo mračno. Kot na drugem mestu poročamo, so bile 18. t. m. zvečer odpoklicane vojaške straže, ki so jih pretečeni teden razpostavili ob vseh železnicah.

Avstrijsko-srbski spor.

Nas zanima seve najbolj ta spor. Iz Londona prihajajo vesti, ki trdijo, da je ta spor že kar docela poravnán. Tako daleč še ne bo, vsekakor so pa najbrže že dani vsi predpogoji, da se spor mirno poravná. Očividno sta obe državi nekoliko popustili. Že večkrat smo v »Slov. Domu« opozarjali, da so se balkanski narodi izkazali za ravnotako dobre diplomate kot vojščake. Prihajajo namreč vesti, da je Srbija izrazila, da se podvrže željam — Evrope (torej ne Avstrije). Srbi so zahtevali s početka Severno Albanijo in del morskega obrežja z lastnim pristaniščem. Toda Srbom je predvsem za **prost dohod k morju**. Sedaj ko drugače ne gre, priznavajo avtonomijo Albanije in so zadovoljni, da le dobe na razpolago nevtralnó trgovsko pristanišče, čeprav ne bo njih politična last. Tudi s tem dosežejo **glavni namen**, namreč prosto pot po morju, to se pravi, neodvisnost glede gospodarskega izvoza od Avstrije. Srbi so trezni računarji, vedo da bi jih nova vojna lahko popolnoma udušila; če pa sedaj nekoliko odnehajo, dosežejo največjo diplomatično zmago nad našo državo s tem, ker ji pred očmi Evrope izvijajo iz rok vsakoršen povod za vojno. S tem pridobe mir za razvitek doma in v svojem ozemlju. Za kar popuste glede Albanije in lastnega pristanišča, za toliko bodo doma **z vsakim dnevom dela in razvitka močnejši gospodarsko in vojaško**.

Naša država je doživela **z zadevo konzula Prohaske** novo sramoto, in gotovo je ta stvar tudi nekoliko vplivala, da je naša država pred celo Evropo nekoliko

bolj mehka. Omenili smo že, kakšen krik so zagnali nemški listi radi tega človeka. Trdili so najpred, da so ga Srbi ubili, nato da so ga hudo ranili, nazadnje celo, da so ga reveža — kastrirali. Srbi so drage volje pripustili posebnega odposlanika naše države, ki je zadevo preiskal, in ta je dognal, da je bilo vse to hujskanje, izvemši par malenkosti, **brez podlage, torej lažljivo, torej brezvestno**. Čujmo, kakšno pojasnilo je izdalo naše **ministrstvo** o tej zadevi:

»Od zunanjega ministrstva v zadevi konzula Prohaske v Prizrenu po odposlanem delegatu izvršena preiskava, ki se je vsled velike razdalje in vsled razmer, ki jih je povzročila vojna, zavlekla, je sedaj končana. Na podlagi te preiskave se da z zadovoljstvom konstatirati, da so bile vse vesti, glasom katerih bi bil konzul Prochaska od Srbov na svojem mestu vjet ali celo da bi se mu bilo zgodilo kaj žalega, **popolnoma brez podlage**. Svoječasna uradna obdolžitev srbske vlade imenovanega konzularnega funkcionarja s prošnjo za njega odpoklic, da se je pri vходу srbskih čet v Prizrenu iz c. in kralj. konzulata streljalo na nje, se je izkazala za popolnoma neutemeljeno. Pač pa so se vojaški uradi v Prizrenu nasproti našemu tamošnjemu konzulatu, njega vodji in osebju večkrat iz mednarodnega stališča pregrešili. Pregreški, ki so se zgodili v tem oziru, se bodo objavili srbski vladi **z zahtevo po primernem zadoščenju**. Ni vzroka misliti, da bi kraljevsko srbska vlada, ki je misijo delegata našega zunanjega ministrstva povsem podpirala, **odrekla to zadoščenje**.«

Z drugimi besedami, vsa hujskarija je temeljila na nesramnih **lažeh**, na podlagi katerih so ti brezvestni hujskači zahtevali, da se Srbiji takoj napove vojna. Najlepše pa še pride. Izkazalo se je namreč, **zakaj** so bili celo nekateri resni listi tako hudi. Vse te hujskarije so izšle dobro preiščljene in organizirane **iz tiskovnega urada našega zunanjega ministrstva**, kjer jih je vodil načelnik tega urada, dvorni svetnik Kanja. Zato so seve tudi veliki listi mislili, da so te vesti resnične. Tu se pač vse neha. Na podlagi lažljivih vesti tako razburjati duhove! Ni čuda, da so nekateri listi, ki so tem vestem verjeli in jih priobčevali, sedaj vsi pokonci. Tako piše eden teh zapeljanih listov, »Vossische Zeitung« med drugim: »Dunajski zunanji urad je doživel po svoji lastni krivdi brezprimerno veliko blamažo pred celim svetom. Da je bilo dunajsko prebivalstvo razburjeno, je opravičljivo, neopravičljivo pa je, da se laže zunanji urad. Posledice tega moralčnega poraza bo Avstrija še kruto občutila.«

Kdo bi mogel preračunati neizmerne **gospodarske škode**, ki jih povzroča taka hujskarija, ko je vsled grozeče vojne nevarnosti vse gospodarsko življenje kot izpodrezano.

Mirovna pogajanja.

Zastopniki vojujočih se držav so se sestali v Londonu in začeli po nedelji s pogajanja. Takoj s početka so se pa za dva dni prekinila, ker Turki niso priznali svoja pogajanja obvezna tudi za Grke. Balkanska zveza je pa odločno proglasila, da naj se Turki pogajajo z vsemi, ali pa pogajanja **prekinejo**. S tem je Balkanska zveza najlepše dokazala, da ni med posameznimi članicami nasprotij, temveč da nastopajo kot celota. Dalje so proglasili, da takoj začno **nadaljevati vojno**, če se izkaže, da Turki pogajanja zavlačujejo samo za to, da bi se med tem lahko pripravili na vojno. Na Balkanu torej še niso gotovi, če bo ostalo pri miru, ali če se za Božič zopet ne oglase topovi.

Grki se še vedno vojskujejo.

Omenili smo že, da so Balkanci kot dobri diplomatje, naročili Grški, naj ona vsled svojih voj. ladij ne sklene miru. Tako se Turki ne morejo oddahnuti. Ta teden se je vršila pri vходу v Dardanele **pomorska bitka med Turki in Grki**. Turki so spočetka po svoji navadi trobili po svetu o sijajni zmagi, ki so se pa kot vedno, izkazale kot neresnične. Turško brodovje se je moralo umakniti in Turki sami priznavajo, da je njih največjo, od Nemcev kupljeno bojno ladjo, zadelo 20 krogel.

Sestanek balkanskih vladarjev.

Bolgarski car se je napotil v Solun, kamor baje pridejo tudi srbski, grški in črnogorski kralj, da si razdele medsebojno to, kar bo morala Turčija Balkanski zvezi odstopiti.

Upajmo torej, da se končno poleže že res neznošna napetost, da izgine pošast nevarnosti in da zapoje ves krščanski svet za Božič:

Mir ljudem na zemlji!**Slovenija**

r **Državni zbor**. V državnem zboru je obstrukcija. Te dni obravnavajo vojne predloge, katere smo v »Slov. Domu« že omenili. Ko dobe predloge končno stalno obliko zakona, se natančneje pomenimo o njih. Vlada je svoj čas hotela kar naenkrat, brez odloga, njih sprejetje, ki se je pa zavleklo do sedaj. Da je vlada odnehala nekoliko s tem siljenjem, tudi kaže, da je neposredna vojna nevarnost nekoliko ponehala.

s **Kranjski deželni zbor** bo sklican v prvi polovici meseca prosinca, in bo zbroval 5 do 6 tednov.

s **Zopet klerikalni volilni slepar**. Odličen katoliški mož, klerikalni župan **Kržišnik v Kostanjevici**, je prišel svoj čas pred sodišče v Novem mestu, ker je bil obtožen radi **lahke telesne poškodbe in volilne sleparije**. Radi prvega pregreška je bil obsojen **na sto kron globe**, obtožbe

volilne sleparije pa oproščen. Državni pravdnik se je pa pritožil proti tej oprostitvi na najvišji sodni dvor na Dunaju. Ta je ugodil pritožbi državnega pravdnika, ovrigel oprostilno razsodbo novomeškega sodišča in obsodil vernega katoličana, župana Kržišnika, radi pregreška po § 8. volilnega zakona na — **denarno globo 200 K**. Temu imenitnemu županu se je očitala od naprednjakov **kriva prisega** in tozadevno tožbo, ko se je ponudil dokaz resnice, je **umaknil**; radi lahke **telesne poškodbe** je bil obsojen **na 100, in sedaj radi volilne sleparije na 200 kron**. Radovedni kostanjeviški in drugi volilci si usojamo vprašati prav ponižno **naš deželni odbor**, ki se tako razume **na red po — naprednih občinah**, ali nam mogoče priporoči Kržišnika leta 1914. za — katoliškega kandidata? O kakšnem **odstavljenju** dosedaj namreč **še nismo slišali**, čeprav je deželni odbor napram **naprednim možem sumljivo — nagel. Torej?**

s **Zvišanje obrestne mere**. »Mestna hranilnica ljubljanska« zviša s 1. januarjem 1913 obrestno mero za vse vloge na $4\frac{1}{2}\%$.

s **Vojaške straže na železniških progah**. Vse železnice so bile pret. teden zastražene od vojaštva, in so oblasti opozarjale prebivalce, da imajo vojaki nalog, streljati, kakor hitro bi se kdo na takojšnji poziv ne odzval in **ne obstal**. Na progi Sv. Lucija-Gorica je res bil neki kmet ustreljen, ker poziva vojaške straže ni ubogal. Dne 18. t. m. so bile pa te vojaške straže **odpoklicane**. To bi bilo torej dobro znamenje, da je vojna nevarnost nekoliko **ponehala**.

s **Zavezanci za vojaško takso se imajo za leto 1913. zglasiti v mesecu januarju pismeno** (z izpolnjenimi zglasnicami) ali pa ustmeno pri občinskih uradih svojega bivališča, da ne bo radi opustitve zglasilne dolžnosti nepotrebnih sitnosti, ki so češče občutnejše, kakor je bila v prejšnjih časih za nižje sloje vojaška taksa.

Belokranjske novice

bk **Iz Semiča**. Telovadni odsek Sokola v Semiču priredi letošnji predpust tri lepe veselice. Prva bo na dan **sv. Stefana v prostorih gosp. J. Klandra v korist Ciril-Methodovi družbi**, druga bode na dan Sv. Treh kraljev in sicer v Stranski vasi pri bratu Judniču z bogatim sporedom; in tretja bode **dne 2. svečana v Semiču** v prostorih brata Bukovca. Začetek prve ob 7. uri zvečer. Vstop prost. — Druga, v Stranski vasi, ob 4. popoldne. Vstopnina: sedeži po 80 vin, stojišče 40 vin. Tretja pri Bukovcu ob 7. uri zvečer. Vstopnina in sicer sedeži po 80 vin., stojišče 40 vin. Na te prireditve opozarjamo tudi druga bratska društva, če je mogoče, da ne bi imeli veselice vsi na en dan. — **Na zdar!**

bk **Iz Semiča**. Povsod se sliši in čita, da delajo **nove šole itd.**, a kaj pa pri nas?!

Pred nedavnim časom je c. kr. okrajno glavarstvo poslalo poziv, da se mora takoj sklicati krajni šolski svet ter se posvetovati radi zidanja nove šole, za katero se že nabira več let denar in tudi učiteljstvo dela na to, da bi se delalo novo šolo. Res se je sklical krajni šolski svet, a čujte, kaj se je sklenilo? **Nič!** Vse je bilo **proti**, češ, kaj nam je treba nove šole, »sej naša deca nebjo ne šemiške ne gospodje, deb mogle jemet novo šolo, jen kot za toke je pa stara šula dobra«. Seveda, prvo besedo je imel **župnik**. Toko lepo, **šole** ni potreba nove, ker če se ni meni dovolilo delati **štale in zidanice**, torej tudi šole ne, je stara dobra. In tako je ostalo zopet vse pri starem, a če bo to **c. kr. okrajno glavarstvo** pustilo, še ne vemo, a upamo, da se na to ne bo oziralo, ampak najbolje stori, da primora občino itd., da se bo zidalo šolo, ker je skrajno potrebna. — Sedaj pa čujte, kaj je župnik omenil, češ, če se ni njemu dovolilo delati **štale in zidanice za njegove pujske**, še tudi šole ne bo. — Pomislite, kmetje, kdo je **več, ali naši otroci ali župnikovi prasci?** Torej župnik sedaj zato nasprotuje ter misli, da bo kaj s tem dosegel, sedaj ko bo zopet konkurenčna obravnava radi **njegovih svinjakov, a ne bo nič**, mi hočemo imeti **šolo novo, ki bode taka kot se zahteva v doseданjem času, ker v sedanji šoli si ni človek več varen življenja**, ker je vse staro in preperelo, **in se lahko danes ali jutri podere ter podsuje naše otroke**. Gospod župan, tudi to je vaše prvo delo, ker z vašim tihim delom ne bo nič. — Kar čujte, kar vam tu na uho povemo! Seveda tudi župniku! Sedaj smo namreč zvedeli vašo nakano in spletkarenje proti šoli. Naš župnik ter bivši kaplan sta stuhala, sedaj, ko se bode gradila železnica, da se bode lahko naložilo veliko občinsko doklado podjetnikom, katero naj bi se porabilo **za šolo**, kot imajo to drugod, kar se bi tudi gotovo zgodilo v Semiču, kar se oglasi župnik — **Orli in Marijine hčere nimajo doma**, bašta, hitro se je začelo sklepati o Katoliškem domu v Semiču, ter s tem baje naprosilo gotove osebe, **da naj bi bile proti šoli in da naj bi se gradil Katoliški dom na Golobovem vrtu**, kjer bi imeli čuki svoje zavetje ter kaplani in organist. In res, zato je tudi sedaj prišlo do tega, da se je **šola odklonila**. Seveda se je že iskalo zidarskega mojstra, da bi naredil načrt itd.; samo to je spak, da ima tudi včasih zid ušesa, in tako je prišla ta nezaslišana nakana na dan. Torej kmetje, ne pustite se zapeljati, ker šolo se bode moralo zidati in to bode davek, **dvojni in nepotrebn davek, če se bode dovolilo zidati Katoliški dom**. Torej pozor! **Zahtevajte, da pregledate račune itd. ter gospodarske namene v občini**.

bk **Iz Prelogov**. O našem slavju, ki je bilo na dan sv. Barbare, se je pisalo v nekaterih časopisih, menda tudi v »Sloven. Domu«, češ, kako je bilo lepo. — Res le-

po, a samo za tiste, ki imajo **denar**, a za nas trpine ne, pri današnji draginji. Čujte, jajce 10 h eno, meso 1 K 60 v kg, krompir 16 v, sladkor 96 v itd, tako, da se danes še ceneje živi v Ljubljani kot v naši leseni vasi, ki nam pojedajo kruh nenasitni čifut, dasi imamo trgovca, ki je Slovenec, a ga nimajo za dragega. Pravijo, da je dražji kot čifut, kar seveda ni res. A našim ljudem se ne da nič dopovedati, ker če je le tujec, čeprav ni izučen trgovec, le k njemu gredo, med tem, ko mora domačin trgovino zapreti. In to je dandanes pri nas Slovincih v navadi. Tujcu pomagajo tudi oblasti, ker imamo nekega čifuta, Nusbäum po imenu, in nekega Pinkas, ki **nimata trgovske izobrazbe, a smeta neovirano trgovino voditi ter domačinom kruh odjedati, a glavarstvo se menda ne briga za to nič.** Čudno, zakaj veljajo za Slovence zakoni, a za čifuta ne? Tužna nam majka! Drugič kaj več!

o Dolenjske novice o

d **Vače.** Klerikalec Janče je videl uspehe svojih pogovorov z Janezom in je obljubil, da bo Janezu povedal vse klerikalne tajnosti.

Ta teden sta se pogovarjala to-le:

Janez: »Zakaj se pa Flančka tako jezi na Majdiča.«

Janče: »Veš — v Kandršah je prišla prepozno k maši, pa je Majdič s prižnice rekel, če bi bil on taka fejest dekleta, ne bi ne hotel zamuditi maše. Druge marinarice pa ajfrazo, ker ni njim rekel, da so fejest dekleta. Veš, veš klerikalen tabor je pokonci. Jaz pa moram letati od enega do drugega, da jih spravim spet skupaj.«

Janez: »Katera marinarca je najbolj huda.«

Janče: »Tista, ki si najbolj lase prena, je rekla, da naj si jih še on naprena, pa bo fejest punca.«

Janez: »Veš — to se mu pa res prilaga, saj nima nič moškega na sebi. Zakaj se pa vsi tako smejite, če vidite, da gre Majdič na lov?«

Janče: »Zadnjič jo je eden Majdičevih prijateljev pogruntal. Rekel je, da Majdiču ni treba hoditi na lov, **ker tudi doma dosti velike kozle strelja.**«

Janez: »Majdič pa menda res nima več dosti prijateljev, le k Črtancu še večkrat zahaja.«

Janče: »S Črtancem, veš, sta res še malo prijatelja, ker mu je Črtanc pomagal tisto starino z voza znašat, ki jo je Majdič pripeljal s Svete Gore.«

Janez: »No, saj bo pa menda tudi Majdič pomagal njemu znašati robo, ko se bo selil z Vač. Pa še Majdič bo dal za likof, ker da rad za pijačo.«

Janče: »Ej — pustiva Črtanca — saj bo samo še par let tu.«

Janez: »Zadnjič si mi obljubil, da boš povedal tudi o njem še kaj.«

Janče: »Veš, da ne boš rekel, da nisem mož beseda, kar je res pri nas navada — ti bom pa povedal. O tisti mirovni stranki si že kaj slišal. Kakor postrani zvem, je Črtanc načelnik. Mislili so menda nekaj klerikalcev in liberalcev ujeti.«

Janez: »Aha, da bi bili **nazadnje vsi klerikalci.** Ta se pa ne bo posrečila. Veš, ta mirovna stranka je tako, kakor tista stvar. Ni jajce ne pišče ampak **klopotec.**«

Janče: »Mogoče imaš ti prav. Smrdljive klopotece mečemo na gnoj. Te stranke se pa tudi vsi ogiblujemo, kakor da bi smrdela.«

Veš Črtanki pa ni Majdič nič kaj všeč. Ona je mislila, da je vseeno, če doma »Domoljuba« bere ali pa če bi šla v cerkev k litanijam. Majdič je pa na take gospe hud.«

Janez: »Ali ima Črtanc tudi »Domoljuba?«

Janče: »Ali še ne veš. Klančarjeva mama so rekli — pa mora bit. Potem si lahko mislim, kakšna mirovna stranka je to.«

Janez: »Ta ženska ima pa res veliko oblast.«

Janče: »Nad Majdičem je nima več — sta že kvit. Saj veš, da jo Majdič povsod polomi. Za posojilnico našo se je tako pehal a zadnjič je pa tako razmetaval knjige po tleh, da bi kmalu vse potrgal. Veš, da mora biti Titus hud, ker se boji, da bi kak dolžnik ven smuknil.«

Janez: »Ali bo moral res Majdič z Vač?«

Janče: »Če bi bil za kako rabo, bi prišel kam za župnika, a tako bo pa menda še nekaj časa po naši prižnici skakal.«

Janez: »Pa če mu Titus res pripravi pot za drugam, kaj bo pa potem? Pa še nekaj bolan je menda.«

Janče: »Bejž, bejž, on ne bo prej zdrav, da bo prišel v tist špetau, kjer rabjo bolniki železne srajce. Saj veš, da alkohol enako škoduje žegnani posodi, kot najbolj zanemarjenemu revežu. Če bi nekateri ljudje tako abstinentno živeli, kot govore, bi bilo veliko manj špetirov na svetu.«

d **Iz Št. Jerneja.** Pero v roke in vse resnice in krivice na dan. Pred več leti sem slišal par pametnih možakarjev, da kadar bode kmet kmeta sodil, tisti čas bo de slaba na svetu. Toraj sedaj pa vidimo, da je resnica. Pri nas se je ta stvar že vpeljala. Sedaj bode na občini sodil kmet kmeta. Torej, fantje, pozor, občinske himne se ne bode smelo več peti. Naš g. župan so že tudi enkrat odstopili, kar so se pa naglo skesali. Torej Bürgermeisterwein pri Majzelnu je res dober, ta bela kaplja belega je res fina. Saj pri dobri kapljici se da vse napraviti. Vzeli so g. župan zopet službo nazaj in postali so zopet general čez našo občino.

Za glažek vinca rujnega
Pošten kristjan življenje da

Tudi jaz sem mislil prositi za kakšno službo pri občini, da bi kakšen groš ulovil. Saj za mesoglednika bi rad prišel. Ha, pa saj nočem drugemu kopati jame. Pa naj bodo še en čas tavelk mož od šterne. Oni se dobro razumejo pri živini, kakšna so pljuča, pa tudi pri konjih, saj imajo zalo kobilco.

Konjička imam prav lušnega
In hlapca zraven šikovnga.

Pri nas smo imeli tudi vahto letošnje leto, namreč proti ognju. Vahtkomandant je bil tavelk od šterne. Vahtalo se je brez orožja, samo Čampa in tavelk sta smela nositi orožje, namreč mošetarsko na rokah. Ognja tako nobeden ni videl, pazilo se je na gostilne in gledalo skozi okno, kdaj bo de bila ura enajst, ko bi ga bilo en sam požirek čez enajsto, se je že naznanilo. Seveda, pri Vahtkomandantu se je morala straža vsaki večer ob določeni uri zglasti. Če pa ni bilo slučajno možakarja doma, se je moglo iti dve hiši naprej do drugega Vahtkomandanta. Na glavi so mu bili najbolj predrzni fantje, ki so mu zapeli žmahitno himno, katere še ni pozabil. In smeha vredno tudi drugi ne.

Na vaht so dolge urce
Prestati nam ni več
K možičku se zglasti
To nam je bolj povšeč.

Ker pa nimam več časa, grem na patnoštru za eno jagodo naprej. Amen.

d **Iz Gor. Straže.** Veš, kaj, je dejal Rakoše, potem ko sta spraznila kozarce in se je Rakoše zopet pošteno pod nosom obrisal, veš kaj, zdaj pa moram končati to svojo »storjo«. Malo preveč sva ga potegnili in nemara, da sem ti že preveč tajnosti izblebetal. Menda boš vendar meni kaj zaupal, ga zavrne prijatelj, držeč se, kakor bi bil vžaljen. No ja, saj nič ne rečem, ga hiti tolažiti že od dobre kapljice navdahnjeni Rakoše. Še eno imam, ampak daj mi roko, da tega nikjer ne izblebetaš, kar ti bom zdaj-le povedal. Oni mu poda roko in se roti, da bo molčal kot grob, naker Rakoše bolj tiho nadaljuje: Zoper Gusteljna smo imeli imeniten načrt skovan. Pogruntal ga je že za lanske volitve naš pristaš Osolnik. Le-tega bi bili takrat liberalci radi imeli na svojo stran. Pa smo ga le mi potegnili na našo stranko in danes je mož kuhan in pečen klerikalec. Enkrat pri lanskih volitvah je Osolnik v svojo zidanico povabil svoja dva prijatelja, mislim, da tistega Murgelca in Planinška. Pri polnem sodu je ta cvet naših katoliških mož ugibal, kako bi se dalo Gusteljna spraviti malo pokusit, kakšen je ričet. Osolnika, kar naenkrat razsvetli menda sam sv. duh. Planinšek je dejal, da je bil tu duh od velikega soda tam v kotu — In tako razsvetljen, pravi Osolnik: Vesta kaj? Jaz jo že imam. To-le bo držalo. Kaj če bi Gusteljna kdo ovadil radi kakšnega prav hudega razžaljenja. Planinšek, katerega se je tudi že tisti duh tam iz kota oprijemal, vtakne svoj že za-

pletajoči jezik vmes in izblekne besedo: cesarja. Na to se vsi spogledajo in poštenjaki so se razumeli. Nekdo je začel okrog pripovedovati strašno hudodelstvo, in že so se mu sline cedile po ričetu, do katerega pripomore Gusteljnu: Kmalo je o tem »strašnem hudodelstvu« začela krožiti govorica po fari. Naš gospod so jo tudi zvedeli. In seveda Gustelj tudi. Ta nebodi nemaren, gre in vzame priče seboj, pred katerimi je Osolnika vprašal, če on vzdržuje svojo težko obdolžitve. **Osolnik je pa pred pričami, izjavil, da je to vse skupaj laž, on in onadva, ki sta bila v zidanici so se v pijanosti nekaj izmislili, ker so bili na Gusteljna jezni zaradi volitev.** To je Osolnik, ki misli, da mora biti pošten, potem še večkrat izjavil nasproti pričam. Da bo pa to maslo vendar kaj zaleglo, se je poskrbelo, da je eden — kdo, tega tudi tebi ne povem — celo stvar ovadil orožnikom. Mislili smo, če že drugega ne, Gustelj bo imel vsaj sitnosti in pota k sodišču. Pa vrag ga vzemi tam kjer je, tudi to nam je spodletelo. Osolnik je spet vpričo Gusteljna orožniku ponovil, kar je že preje izjavil, namreč, da je to vse skupaj laž. Osolnik je za ves ta lepi načrt dobil še »šnofat«, ker ga je orožnik opozoril, da kaj takega ni lepo od moža sploh, še manj pa od občinskega odbornika. Kakor vidiš, smo pri tem vsi vkupaj pošteno pogoreli. Ampak jaz in naš Tone še nisva obupala. Vedela sva, da je Gustelj zelo nervozen človek in da se pusti s takim strašilom rad spraviti v kozji rog. Zato smo sklenili ravno ta recept izrabiti tudi za letošnje volitve. Tone mu je še pred volitvami, kar v obraz zabrusil, kar je Osolnik celo nasproti orožniku priznal kot laž. Gustelj se to pot ni dal prestrašiti; agitiral je še bolj pridno naprej. Tedaj pa smo napravili zadnji poskus: povedali smo tisto stvar tudi Golijatu. Kakor sem ti že povedal, je bilo tudi Golijatu vse na tem ležeče, da se za dopise v liberalnih listih maščuje nad Kosom in Gusteljnom. Kosa je pri županovi volitvi v Prečini primoral, da je podpisal tisto izjavo. Zdaj, ko je Golija še za naš načrt zvedel, je sklenil, da pripravi še Gusteljna do podpisa izjave. On je to stvar kar uradno vzel v roko. Določil je, da prideva midva s Kosom v ponedeljek 18. novembra na glavarstvo. Ko smo se tam vse dogovorili, je poslal Kosa po Gusteljna na trg. Ko je Gustelj prišel v Golijetov urad, ga je začel Golija strašiti. Najpreje mu je zagrozil, da ga bo zavoljo tistih dopisov tožil. Ker se je Gustelj še obotavljal, je Golija prišel z našim strašilom na dan. Rekel mu je: Sicer pa imate še nekaj drugega nad vami . . . že veste . . . 6 let vam ne manjka . . . pa to bodo že drugi gospodje odpravili . . . Vidiš, to je pomagalo. Golija je diktiral, jaz pa sem pisal, kar tam v uradu izjavo za »Narod« in »Slovenca«. Gustelj je s stresočo roko podpisal, da je vse nesramna

laž, kar je »Narod« pisal o Goliju in naših volitvah. Golija se je opral, ker je te izjave izrabil tudi pri vladi, češ, če taka dva moža, kot sta Kos in Žagar kaj takega izjavita, potem sem jaz nedolžen, kot Lahov koš. Ali vse te naše lepe načrte je zvohal tisti vražji bradač, naj ga kokla brene. — Rakoše je končal, izpil najgo v kozarcu in se pošteno obrisal pod nosom.

d Iz Bučke. Vršile so se volitve v krajni šolski svet. Te so zopet očitno pokazale, kake može spoštuje naš klerikalni občinski odbor. Izvolili so med drugimi profesorja Komljanca, ki »se zna pri računih zmotiti sebi v korist«. Mož takšnih rok in še bolj enake preteklosti, uživa zupanje pri naših klerikalnih odbornikih. Spodoben človek sploh ne spada v to brezvestno družbo. Izvolili so menda profesorja tudi za predsednika, da bi mu ne bilo treba dajati računa o hiševanju. Bučenski davkoplačevalci odločno zahtevamo **od okrajnega glavarstva v Krškem, da v naših šolskih računih napravi red, sicer smo primorani storiti druge korake.** Za občinske volitve so s pomočjo okoliške duhovščine **pobrali že skoraj vsa pooblastila.** (Opozarjamo bučenske volilce na razsodbo državnega sodišča v zadevi kaplana Finteka, ki je razsodilo, da je res zagrešil **volilno sleparijo, ker je popisoval glasovnice, ter potrdilo prisojeno mu kazen 50 K ali 5 dni zapora.** — Op. ured.) Upajo na zmago. Kandidirati pa mislijo poleg glavnega petelina Komljanca slabšega kokota zidarja Rebola, za svetovalke pa debele koklje, kakor Šlosarjevo mamo, Urško i. dr. Kraljeva Marička je radi penziona kandiduro odpovedala. Čudno da Seljaček ne pobegne iz te čedne družbe, je pač še nekaj **stare žlahte zraven;** no, pa za ministranta je dober. V torek so se odpeljali naši občinski očetje **na stroške občine v Krško na shod,** kjer so seveda pošteno zabavljali čez vse, kar ne trobi pokorno v njihov hripav rog. Mi pa pri volitvah združimo vse moči v boju za **staro pravdo, da z našim vrlim »Hrvatom« na čelu rešimo občino teh požrešnih pijavk.**

o Gorenjske novice o

g Iz Št. Ožbalta. Kako naš župnik seje mir med farani — tako da si že skoraj ne upajo h službi božji, bolje rečeno, k službi v prid njegovega žepa. Zakaj nas vsako drugo nedeljo s prižnice terjaš za drva; če veš, da smo ti jih dolžni, pojdi na sodnijo in nas toži, če ti jih pripozna sodišče, jih boš gotovo dobil, če ne, bo pa trdi zanje, dokler ne boš ljubil cele fare **enako.** Kadar bomo šentožbalčani toliko, kakor so Podgorci, takrat jih bomo pa dali, **a klobuka v roki pa še ne bomo nosili okoli farovža.** Zadnjo nedeljo si nam povedal, da je to vnebovpijoč greh, če ti **drv ne damo,** ker s tem tebi zaslužek utrgavamo.

Res je, dragi moj — mi se pa držimo **tvojih besed kakor vinta, ko si jih govoril pred štirimi leti.** Praviš, da bo Bog kaznoval dotične hiše, morda si prerok Izaija ti? — Res lep sejalec miru si. Kdo je kriv, da se mož in žena ne ljubita? **Župnik, ki vsako drugo nedeljo zabavlja čez naprednjake.** Kdo je kriv, da se sosedi ne zastopijo? **Župnik, ki ene ljubi, druge pa sovraži.** Kdo je kriv, da si poštene žene že več ne upajo v cerkev? **Župnik, ker so mu samo drva na jeziku in deli grozno grde pogleda na neljube mu osebe!** Nam se ne zdijo tvoje besede tako nenavadne, ker te že dolgo osebno poznamo, ali drugi se čudijo tvojemu nepremišljenemu govorjenju, tako, da je dosti smeha pa vseh gostilnah. Tudi imaš vedno na jeziku, da ne bomo več nobenega dobili, ko boš ti šel. Mi pa pravimo, če boljšega ni, še takega varuj nas, Jeglič, škof! Pa zakaj ga bomo težko dobili? Zato, ker je žalibog skoraj vsak župnik **preveč lakomen, ker nima nikoli dosti!** Ali poštenega pa tudi mi preživimo tako, da lepo in plemenito rejen ostane. — Tako župnik, za danes bova izdelala, samo to ti povem, da mi hočemo enkrat za vselej **mir raz prižnice.** Če pa ni za tebe, se pa pritoži, kakor je bilo že rečeno. Če pa ne bo miru, bomo pa mi vse tvoje slabe besede objavljali v »Slov. Domu«. Pozabili pa tudi ne bomo na poslušavno tvojo preddekle in zdejšnjo lastnico krav. Na svidenje! — **Kmet, ki se ne da.**

o Notranjske novice o

n Iz občine Dole pri Idriji. »Domoljub« šte. 49 z dne 5. grudna t. l. piše, da so k volitvi krajnega šolskega sveta za Zavratac prišli tudi zastopniki občine Žiri in sicer 17 po številu, in da občina Žiri plačuje svoj prispevek za zavraško šolo; da pa jim tukajšnji župan Premerstein ni pustil voliti, češ, da naj dokažejo, da so dotični prispevek tudi v resnici plačali. Ker pa »Domoljub« nikoli ne govori resnice, jo moramo povedati mi. Zgodilo se je takole: Ko je župan Premerstein prečital zakon o volitvi v krajni šolski svet, je opominjal vse navzoče odbornike, da naj volijo v krajni šolski svet može, ki bodo **delali za prosep šole in so prijatelji otrok itd.** Nazadnje je rekel, da, ako ima kdo kaj pripomniti, naj se oglasi. Nato se oglasi neki tukajšnji občinski svetovalec, ki dobi besedo. In izpregovori dobesedno takole: »Cenjeni občinski zastop! Kakor ste čuli, imajo pravico v krajni šolski svet voliti tudi zastopniki onih občin, ki so tukaj všolane in ki tudi plačujejo redni letni prispevek za tukajšnje šole. Kakor je pa meni znano, ni občina Žiri vže **dve leti nič prispevala za šolo v Zavracu, zato predlagam, da se zastopniki občine Žiri izkjučijo od zborovanja.**« Nato vstane predsednik krajnega šolskega sveta v Zavracu ter izjavi, da v resnici ni prejel že dve leti od občine Žiri niti ficka ne za redne in ne

za izvanredne potrebščine šole v Zavracu. Nato je dal župan na glasovanje, ali volijo tudi zastopniki občine Žiri ali ne, in tukajšnji občinski odbor občine Dole je sklenil z vsemi proti trem glasovom, da zastopniki občine Žiri ne volijo, **ker ne plačujejo že dve leti nič prispevka za šolo v Zavracu. Tako je občinski odbor odklonil glasove žirovskih Eselesov**, ne pa, kakor piše lažnjivi »Domoljub«, da jim župan Premerstein ni pustil voliti. Občinski odbor je pa imel za to dober povod! To pa radi verjamemo »Domoljubu«, da so žirovski Eselesi zato prišli tri ure daleč, **da bi volitev na svojo stran obrnili**. Tega pa niso rekli, kakor trdi »Domoljub«, da bodo za plačo že drugi skrbeli. Sicer bi bilo dobro, ako bi kdo drugi plačal, ker občina Žiri itak nič ne plačuje. Rekli so pa, kako hitro se je nam povrnilo, ker nismo v Žireh pustili občinske zastopnike iz Oselice voliti v krajni šolski svet v Žireh, ko niso samo za lansko leto plačali rednih šolskih prispevkov. Potem so jo pobrisali proti Idriji ter tam naznanili svoje dogodke »Domoljubovem« dopisniku, ki jih je v svojem dopisu v »Domoljubu« po svoje prikrojil. Neki občinski odbornik občine Žiri se je hvalil, da je že 30 let občinski odbornik v Žireh in da mu je popolnoma znano, da občina Žiri plačuje redne prispevke za šolo v Zavracu. Čudno, da se je tako spozabil! Saj je bil tudi on menda zraven takrat, **ko je občinski odbor žirovski sklenil, da občina Žiri za šolo v Zavracu nič več ne prispeva**. Toliko o tej stvari za danes. Kar se pa tiče »Domoljubovega« očitanja, da ni naš župan pustil nabiti povabila deželnega odbora za premijo telet, bodi toliko povedano resnici na ljubo, da ga zato ni mogel dati nabiti, **ker ga ni prejel**. Ako bi ga bil prejel, bi ga bil tudi gotovo dal nabiti. — Toliko za danes!

o Zagorske novice o

zg S Sv. Gore. Pretečeni teden smo imeli tukaj izpraševanje za spoved. **Najprvo** so bili na vrsti slabi časopisi, da kdor jih naroča ali celo samo bere, je nasprotnik svete katoliške cerkve, ker so pod smrtnim grehom prepovedani, in celo izobčenje iz katoliške cerkve proti zanje. Torej se morajo iz vsake hiše iztrebiti. Imenoval pa naš župnik ni, kateri so tisti časopisi, menda že »Slovenec« in »Domoljub«, **ker najbolj lažeta**. To je bil prvi nauk. **Drugi nauk je bila pa nikdar polna bisaga**, vse mu je bilo treba. Krstne, poročne, mrtvaške knjige, četrte pa menda že za bero, ker mu jo je zmiraj premalo, potem za spovednico, katera bo baje 800 kron stala; imamo jih pa šele devet let, odkar so bile nove. Torej mislim, da se še niso izrabile. Tudi spovedne listke si je dal naš prečastiti prav drago plačati. Neki kmet (ime na razpolago) mu je dal 10 vinarjev za listek, takrat je bila pa vsa jeza skupaj. Nato ga je pa le kmet vprašal, če

ima predpisano, koliko da mora za listek dati. Vprašamo, mi farani, **kam gredo obresti od težkih tisočakov, ki jih cerkev premore, da vse od nas na novo zahteva, kar si kaka farška glava zmisli?** Knjige pa tudi lahko kupite, saj **moramo plačati krste, poroke, pogrebe, takorekoč vse, kar pride od duhovnih rok ali glave**. In kakšen prijatelj kmetov je naš gospod; nekega kmeta, ki ni imel 14 vinarjev, da bi mu bero plačal, mu je **s sodnijo zagrozil** in rekel, kako sitno delo da je bero pobirati? Zakaj, gospod župnik? Saj smo mi zadovoljni se bere **odkupiti**, če je za vas sitno pobiranje. Vi boste pa določeni denar pri davkarji prejeli; lahko kar na c. kr. okr. glavarstvo izporočite. In kar je Kristus rekel: »Pustite male k meni priti!« tudi **naš župnik drugače razlaga**. Ker je neka mati hotela že v rani mladosti svojega otroka v krščanskem duhu vzrediti, ga je na Malega Šmarna dan v cerkev seboj vzela. Seveda otrok pa ni bil take družine vajen, je pa nekoliko jokal, pa nič huje ga ni bilo. Naš župnik je pa na prižnici vpil, da otroka ven! Tako spoštujte naš župnik tistega v božjem hramu, čegar pravi da je namestnik.

Ostali slovenski kraji

o V Dekanih, v Istri, so priredili pred kratkem novodobni osrečevalci ljudstva nekak shod v »dobrobit« ubogega, izmučenega Istriana. Ustanovilo se je pri tej priliki društvo, katerega namen je podpirati klerikalizem v njegovem stremljenju po komandi in nadvladju. V to novovpreženo društvo se je vpisalo ravno 20 članov, kolikor jih je ravno krvavo potreba, da zamore to društvo obstati, kar je pač slabo znamenje. Narodna deželna poslanca slovenskega dela Istre, gg. Valentič od Sv. Antona in Pangerc iz Doline, sta bila sicer na ta shod povabljeni, a sta iz lahko umljivih vzrokov svojo odsotnost opravičila. Čudo golemo je pa, da na ta shod ni bil vabljen istrski državni poslanec profesor Mandič, ki je pač vse kaj drugega prej nego strasten liberalec... Najbolj sumljivo pri tem je pa dejstvo, da zgoraj omenjenega shoda niso dali objaviti niti v »Eidinosti«, ki je vendar v slovenskem delu Istre od narodnjakov najbolj čitan list in je tudi sploh med Slovenci v Istri, kolikor jih ni že zabredlo v klerikalni tabor, najbolj razširjen list. — Obenem naj omenimo, da se v slovenskem delu Istre žalibog — jako širi nek zakotni klerikalni listič, ki čuje na ime »Novi Čas«, in temu lističu verujejo nekateri kar brezpogojno vse. Tako se zna n. pr., da je ena sama oseba v Dolini nabrala 39 naročnikov za »Novi Čas«. — Opaža se, da se v severni Istri zadnji čas nekaj kuha, kar diši močno, močno po kranjskih razmerah, če ne še po slabših. Na Kranjskem n. pr. vsaj »Slov. Dom« reagira na kmetih z uspehom proti »Domoljubu«; v Istri pa ni

lista — tednika, da bi malce stopil na prste nekaterim fanatiku. Tudi med Slovenci v Istri naj bi se torej »Slovenski Dom«, ki prinaša tudi članke iz kmetijstva, pridno čital, da bi odpiral kmetom oči, **a to takoj, da ne bo prepozno!**

o Iz Amerike. Dne 5. novembra smo imeli volitve. Združene države so volile predsednika. In demokratska stranka je zmagala na vsej črti. Predsednikom je izvoljen Wudrov Wilson. Razmere so tukaj dokaj povoljne do zdaj. Ali Bog nas varuj, ako bo demokratska stranka tako vladala, kakor je od leta 1892. do 1896. Bolje bi bilo za nas delavce, da gremo Turke gnati v Azijo. Marsikateri Belokranjec se spominja tedanje demokratske vlade z bridkim spominom. Mi Belokranjci smo najbolj razpoloženi tem nevarnostim, zato, ker smo najbolj prisiljeni se seliti v tuje kraje. Eni krošnjarij po nemških deželah, oziroma avstrijsko-nemških, drugi v daljino Ameriko v globoke, nevarne in okužene rudnike ali topilnice, oziroma druga težka dela. Kranjska vlada se za nas ne zmeni za kako olajšanje, ampak **za davke, teh pa ne prezre**. Osobito pa vrhovsko občino. Za to drugje ne znajo, kakor pri davkarji. Revna občina, kako te klerikalna vlada kaznuje za to, ker ne trobiš v njeni rog. Poglejmo ceste na Vrh, od obeh strani Vinice ali od Poljan, ali so za kako drugo rabo, kakor za koze? Če se kakšen uradnik ali pa kdo drugi na Vrh pripelje, gotovo ne more dobro spati nekoliko dni, dokler prav skupaj ne zbere svojih kosti, ker so mu vse razrešetane. Kaj pa uboga živina trpi? In drugo? Glejte, glejte, kako nas šiba klerikalna tepe! Še učitelja nam za naše otroke ne privoščijo, oh, kako so Vrhovci grešni! Vendar bi naši otroci morali imeti dobrega in delavnega učitelja, da bi jih mogel tudi nekoliko o sadjereji poučevati, zato, ker pri nas smo sami revni kmetje in to bi našim otrokom največ hasnilo. Pa glejte, so nam učiteljico poslali, ker ona ni sposobna tega dela. Sicer tam službujoče osebe ne mislimo s tem dopisom žaliti; mogoče je kos svoje službe v šoli, ampak mi protestujemo zoper kranjsko vlado, oziroma prosimo, da nas Vrhovce bolj vpoštevata kakor nas je do zdaj. — Pozdrav vsem naprednjakom. — »Slovenskemu Domu« pa želimo obilo uspeha! — P. Š., Walkerville, Montana, Amerika.

Gospodarstvo.

gs Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani, r. z. z n. z., obrestuje od 1. januarja 1913 naprej hranilne vloge po 4³/₄%, brez odbitka rentnega davka. Rezervni zaklad čez 700.000 kron.

Razširjajte „Slovenski Dom“.

Prosveta.

Advent in Božič.

IV. list Savla - brezverca do Štefana, hlapca božjega v Prečini.

Kaj praviš, Štefan, k temu, poglej: Evangelist sv. Lukež oznanjuje rojstvo Odrešenika sveta z angelskim pozdravom: »Slava bogu na višavah in mir ljudem na zemlji!« Kaj ne, to je veličasten pozdrav, pritisnjen kot očiten pečat na čelo krščanstva, kot vere miru in ljubezni. Ko zvonovi v tihi sveti noči čez hrib in plan zapoje svojo visoko božično pesem, se nam zdi, kakor da še danes iz nebesnih višav čujemo ta angelski klic: In mir ljudem na zemlji!

Kako pa se ta angelski pozdrav ureničuje v življenju, recimo, posebno v življenju krščanskih narodov in držav? Ali bo letošnja božična noč odmeval ta angelski pozdrav? Bodo - li letošnji božični zvonovi s svojim pozdravom zadušil skozi celi advent razvezane strasti grozečih klicev: Na boj! V vojno! . . .

Poglejva, ljubi Štefan, kaj je k temu angelskemu pozdravu rekel On sam, katerega rojstvo je angel pastirjem pred Betlehemom oznanjal z ljubim mirom ljudem na zemlji. Drugi evangelist, sv. Matevž, ki je živel z Jezusom in bil eden prvih njegovih učencev (kar sv. Lukež ni bil), nam pripoveduje v svojem evangeliju v 10. poglavju, kako je Jezus, zbravši svoje učence okoli sebe in jim dal prve in glavne svoje nauke, med drugim tudi rekel: »Ne mislite, da sem prišel, da prinesem mir na zemljo; nisem prišel, da prinesem mir, ampak meč! — Prišel sem namreč, da ločim človeka od njegovega očeta in hčer od njene matere, in nevesto od tašče, in sovražniki človeku bodo domači njegovi . . .« (10. pogl. od 34.—36. vrste).

Vidiš, to dvoje nasprotij, kakor sta n. pr. ogenj in voda. Izkušnja iz praktičnega življenja tudi, ali pa še posebno krščanskih narodov in držav nas sili, bolj verjeti temu, kar je po evangelistu Matevžu Kristus sam rekel: **Nisem prišel, da prinesem mir, ampak meč! . . .** Ali naj te besede Odrešenika sveta veljajo za letošnji božič? . . .

Nisem te nameraval na to nasprotje opomniti, ljubi Štefan. Duh sedanjega resnega časa me je sam zapeljal na to stransko pot. Pa ker je že izgovorjeno, ne bo prav nič škodilo, ako vi, ki se prištevate med naslednike njega, ki je zadnje omenjene nauke izgovoril, o njih ravno v tem resnem času tudi resno razmišljujete in nasprotje med obema evangelijema vernikom pojasnite.

Ali zdaj, ljubi moj Štefan, se lotiva razmišljanja najprej o adventu. Ker advent že pohaja h koncu, odpraviva ga na

kratko. Adventni čas, kaj ne, nas naj spominja one dobe, menda 4000 let, ko so židovski ali hebrejski očaki in preroki pred peklom čakali prihod Odrešenika, ki ima s sveta izbrisati izvorni greh prvih staršev. Iz lastne izkušnje ti je znano, da se vernikom najlažje da razlagati iz vzgledov iz življenja. Naj ti navedem samega sebe za primeren vzgled. Kot mali deček sem pred več kot 30. leti te velike skrivnosti na božični večer pred jaslicam tako le razmišleval: Bog je vsegaveden, v svojih sklepih nezmotljiv, neizpremenljiv, božji sklepi niso od danes do jutri, od slučaja do slučaja, ampak so večni, **od vekomaj do vekomaj**, kakor je bog sam. Bog je torej že predno je ustvaril nebo in zemljo, vedel, da bosta prva dva človeka, Adam in Eva, v rajju grešila. Saj sta bila že **tako ustvarjena**, da ju je kača lahko zapeljala. S tem, da sta se pustila zapeljati, sta neizmerno veliko storila, kajti **brez nijnega greha bi ne bilo razen njiju samih, danes in še preje prav nobenega človeka na svetu**. Onadva sama bi bila v rajju, zastonj bi bila vsa zemlja razen raja, zastonj vsi milijoni drugih svetov. Pa kar je posebno za krščanstvo še večjega pomena: **Brez izvirnega greha prvih staršev v rajju, bi ne bilo Odrešenika**, bi ljubi bog ne pustil svojega lastnega Sina včlovečiti in stopiti na to revno zemljo in živeti in trpeti med ljudmi, kakor so bili ob Kristusu v času farizeji in Židje sploh. Da so torej ljudje sploh na svetu, da je prišel Odrešenik na zemljo jih odrešiti, to se imamo zahvaliti edinole grehu naših prvih staršev. Tudi na to sem mislil: Ker so morali očaki in sploh vsi pravični toliko časa čakati pred peklom, tedaj ves ta čas v nebesih ni bilo ne žive duše, razen boga in korov njegovih angelov. Šele Odrešenik jim je odprl nebesa, pa tudi šele tedaj, ko je s svojo lastno krvjo na križu izbrisal zadnji sled izvirnega greha ter šel pred pekel, kjer so nanj čakali pravični, kakor nas uči vera. Seveda se mi je med tem razmišljanjem vsiljevalo mnogo drugih, nasprotujočih vprašanj, posebno z ozirom na mojo trdno vero, da je bog vsegaveden in nezmotljiv v svojih sklepih, storjenih že pred stvarjenjem sveta in z ozirom na vse dogodke, ki so se v nasprotju s to trdno vero pozneje zgodili. Ampak s temi mojimi takratnimi razmišljanji te danes ne bom nadlegoval. Zšla bi v bistvena vprašanja, a moj namen za danes je pa le formalnega značaja. Toda vseeno ti toplo priporočam, da si ta moj vzgled zapomniš, ker tako ali slično razmišlja o teh skrivnostih tudi današnje krščanstvo starejših let, kot sem bil jaz takrat.

Ostaniva torej le pri vnanji obliki adventa in božičnih praznikov. Advent, kaj ne, je latinska beseda in pomeni prihod. V krščanski cerkvi najdemo to pripravljeno dobo za Božič, **šele v 6. stoletju**. Prvi kristjani torej **niso še poznali adventa**.

Pač pa so se pozneje, zlasti na Angleškem, pojavile verske sekte, imenom »adventisti«, ki so pričakovali »Prihod Gospodov«, kakor ga je obljubil, da po svoji smrti pride ustanovit svoje tisočletno božje kraljestvo. Pri nas je imel advent svoj čas tisti pomen, kot ga ima še danes postni čas. Dandanes se prvotni pomen že precej izgublja.

Ostalo pa je to, na kar ima advent vernike pripraviti: Božič. Že v zadnjem listu sem omenil, da ljudje — tudi inteligenca — v splošnem čisto napačno razlagajo pomen tega največjega praznika v krščanski cerkvi. Ljudje mislijo, da je bil Jezus ravno v tem času — v noči od 24. na 25. decembra rojen, in da je bil ta praznik **že od Jezusovega rojstva, oziroma vsaj od njegove smrti sem, že čisto in edino krščanski praznik**. Že v gimnaziji, še bolj natanko pa v semenišču so te učili, da temu **ni tako**. Kar imamo mi danes za največji krščanski praznik, je bilo prvotno **največje pogansko slavje**, in sicer **severno - germanski praznik** »Julfest« ali »Joelfest«. Ti pogani so v noči **med 24. in 25. decembrom slavili porod solnca, ali zimski obrat solnca**, kakor so slavili na praznik našega »Kresa«, letni solnčni obrat. V solncu so častili boga, oziroma boginjo Fro ali Freyo in kot simbol so imeli kolo, od tod izraz tega praznika hiol, ali jol-fest. Prazniki so trajali **do današnjega praznika sv. Treh kraljev**, torej prav tako, kakor **imamo še mi božične praznike do sv. Treh kraljev**. Med tem časom je moral počivati **ves prepir**, ker so si pogani predstavljali, da bogovi v tem času obhajajo svečanostne procesije. Po Germanih so ta praznik prevzeli tudi drugi narodi, kajpada tudi Slovani. Poganski **Rimljani** so v tem času praznovali svoj »Dies natali invicti«, po naše: »**rojstni dan nepremagljivega**« (namreč solnca).

Ko je krščanska cerkev po stoletju trajajočih krvavih bojih postavila in utrdila dogmo (versko resnico) o včlovečenju božjega Sina, je morala izrabit vse večje **poganske praznike**, ki so narodom prešli že v **kri in meso**, in jih preobraziti svojim namenom. Glede starega poganskega božičnega praznika ji je bilo to delo tem lažje, ker tudi Jezus pomeni prepород luči iz poganstva v krščanstvo. Kristjani so se temu sicer prilagodili, toda obdržali so iz starega **poganskega praznika** marsikateri **običaj in navado**, ki jo nahajamo še danes pri najbolj krščanskih narodih, torej tudi med Slovenci. (N. pr. **božična darila, položena pod božičnim drevescem**.)

Mislili so tudi, da je bil Jezus približno v tem času rojen, ker so računali njegovo spočetje na 25. marca, torej bi se po tem računu do 25. decembra ravno izpolnil čas poroda. Poznejši **zgodovinski viri** pa so dognali, da je bilo Jezusovo rojstvo v poznejšem času (med marcem in aprilom), oziroma nekateri učenjaki sploh zanikajo kako gotovost rajstvenega dne. —

Vzhodnoverci so izpočetka praznovali s »Prikazanjem Jezusa« na dan 6. januarja zaeno tudi njegovo rojstvo. Cesar Justinian pa je ukazal, da se rojstvo praznuje na dan 25. decembra, torej obenem z zapadno cerkvijo, oziraje se seveda na razliko v koledarju (oni imajo 13 dni pozneje Božič.) Cerkevni koncilij v Mongunciji je ukazal praznovati 4 dni kot božične praznike. To število se je skrčilo na tri dni, a po uvedbi v Prusiji (l. 1773.) je polagoma splošno odpadel tudi tretji praznik; in tako imamo danes le še dva prava božična praznika. Da se šteje ves čas od 24. decembra do 6. januarja v splošnem k božičnim praznikom in v tem času razločujemo »tri božiče« (Sveti dan — Novo leto — sv. Trije kralji), to je še spomin na prvotni poganski praznik. Da pa se Jezusovo rojstvo napačno razlaga v Betlehemu, namesto v Nazaretu, o tem ljubi moj Štefan, izpregovoriva v prihodnjem listu.

Daj ta list tvojim vernim pojasniti. Želim ti prav vesele praznike in vse najboljše k tvojemu godu. Amen!

LISTEK.

Jaslice ali božično drevesce?

Stara navada je močnejša, kot vsa novodobna naziranja. To pravilo vidimo in izkušamo tudi sami, posebno o božičnih praznikih. Naj smo še tako globokoverni in se iz dna svojega srca zavedamo, da so vse priprave za božične praznike, bodisi že jaslice ali božično drevesce le simbolika, le nekaka prisposoba v spomin velikega dogodka, ki ga praznujemo, da ne pomagajo vse jaslice, vsa bogato okinčana in z darili obložena božična drevesca prav nič, če si v naši duši sami ne postavimo slavja v spomin na včlovečenje Sinu božjega. Je vse zastoj, notranjost tudi najbolj nabožne duše hoče ta praznik manifestirati na zunaj, posebno, ker vemo, da s tem napravimo veliko veselje našim malim, pa tudi odraslim otrokom.

Kjer so otroci v hiši, torej nekaj mora biti pripravljeno zanje, da se bol vesele teh praznikov. Nastane pa vprašanje, za kaj naj se odločimo mi Slovenci: ali za jaslice, ali za božično drevesce? Ne le, če hočemo obvarovati svojo narodno izvornost, ampak iz zgol verskega stališča je to vprašanje glede izbire med jaslicami in božičnim drevescem za nas lahko rešiti. Pravi, res zavedni in verni Slovenci niti ne bi smeli misliti na božično drevesce.

Slišali ste že razlago, da je božično drevesce germanskega, severnonemškega izvora. Severni Germani in za njimi Nemci sploh, proslavljajo kot simbol Božiča, takozvano božično drevesce. Pa tudi ta razlaga je še pomanjkljiva, kajti marsikdo Slovencev si pri tem misli, da so Germani

svoja božična drevesca začeli postavljati šele po Kristusovem rojstvu in le temu spomenu na čast. Zato marsikatera, sicer zavedna slovenska družina, misli, da prav nič ne zagreši, ne proti svoji narodnosti, ne proti svoji veri, če posnema Nemce in namesto jaslic postavlja v svoji hiši — božična drevesca. Iz takega napačnega razlaganja se je žalibog v novejšem času že med priprostim ljudstvom, da, že med kmetskimi hišami na deželi vkoreninila navada, izpodrinuti iz hiše jaslice, pa namesto njih postaviti božično drevesce.

Zato je treba, da dosedanjo pomanjkljivo razlago o izviru božičnega drevesca na tem mestu izpopolnimo. Božično drevesce nima s krščanstvom prav nič opraviti; nasprotno, božično drevesce je krščanstvu ravno nasprotni simbol, kajti božično drevesce je simbol poganstva, stari Germani so ga že postavljali, ko o Kristusu še niso ničesar vedeli, slavili so v njem svoj poganski praznik »Julfest«, ali »Joelfest« na čast boginji solnca, ker so v noči med 24. in 25. decembrom praznovali veliko slavje zimskega obrata ali prepoda solnca. Boginji (Freyi) solncu na čast torej so postavljali božično drevesce, ter ga okrasili z gorečimi predmeti, ker jim je goreče drevesce najbolj predstavljalo prepoda gorečega solnca; ali kakor pravimo: to je bila njih simbolika za zimski solnčni praznik. (Sicer pa o tem govori tudi članek »Advent in Božič«, na katerega opozarjamo.)

Zapomnimo si torej: božično drevesce je severnogermanskega izvora in je bilo v rabi že pred Kristom, oziroma je bilo posvečeno poganski boginji solnca, nikakor pa ne rojstvu Kristusa. Seveda je ta poganski simbol prevzelo tudi krščanstvo v nemških narodih, ampak drugače pa je ostalo vse pri starem, tako n. pr. obdarovanje, položeno pod drevesce, in sicer tako, da obdarovani ni smel vedeti, od koga je obdarovan.

Kaj pa je z jaslicami? Ne da bi preiskavali njih narodnega izvira, ampak za krščanske Slovence zadostuje naj že njih vsebina, njih verska predstava sama. Jaslice so nastale šele v spomin na Kristusovo rojstvo, so torej edino pravi simbol, ki nam predstavlja rojstvo Odrešenika sveta. Predstavljajo nam revno betlehemsko »štalico«, v njej sveto družino, Marijo kot mater, držečo Jezusa v naročju. — Predstavljajo nam angela z veličastnim pozdravom: Slava bogu na višavah. — In potem so okrog cele te podobe pobožni pastirčki, katerim je veljalo to angelo oznanjenje. Skratka, v jaslicah ima kristjan bodisi te ali one narodnosti, res pravi simbol Kristusovega rojstva, jaslice v podobah izpolnjujejo besede evangelija. Sicer je res, da tudi pri jaslicah najdemo napako, ker predstavljajo Jezusovo rojstvo v betlehemskem hlevu, dočim je bil Jezus v resnici rojen v Nazaretu, v hiši njegove matere Marije. Ampak ta napaka

je že tako splošna, da ne kaže jo popravljati, osobito ne pri jaslicah in navsezadnje tudi kraj rojstva ne igra tako važne vloge, kakor dejstvo rojstva samega.

Katera slovenska krščanska hiša noče na sebi imeti očitka, da slepo posnema stare poganske razvađe starih Germanov, ondi bodo čez te božične praznike kraljevale jaslice. Jaslice nele da nas živo spominjajo na veliki dogodek tega praznika, ampak jaslice so med Slovani sploh že od nekdanj tako udomačene, da jih smemo prištevati k naši slovanski izvornosti.

Torej v slovenske hiše jaslice, ali pa raje — nič, kot božično drevesce!

Moric Jokai:

Dvoboj z bogom.

(Dalje)

Gospodje si zakurijo, izvlečejo iz nahrbtnikov hrano, začno krepko vleči iz čutar in se dobro zabavati, kot da bi zunaj sploh ne bilo nič zametov. Eden je bil sivolas stavec, drugi krepke, velike postave, tretji majhen in zavaljen, četrti pa vitek mladenič navihanih brk. Sami obrazi, vredni slikarja, da bi jih bil dejal na platno.

Če bi bil vstal iz groba naš praded Almoš, ki je tam nekje v tistih hribih pokopan, in jih srečal, gotovo bi jih bil nagovoril: »Ti, stari Kund! Ti Zuard! Ti Huba! Ti vitki Leventa!«*)

Ko so se lovci pozabavali z veselimi povestmi, reče eden od njih:

»Res zanimivo, da se je sešlo v tej-le rusinski pustinji toliko čistokrvnih Madžarjev. Povejmo si še svoja imena.«

Stari gospod se predstavi nekoliko presenečen:

»Jaz sem Brauenfels.«

Drugi pripomni še bolj veselo:

»Moje ime je Kahlenberg.«

Tisti, ki je podal zgornji predlog, vzklikne veselo:

»Jaz sem pa Trautena.«

Mladenič se spusti v smeh:

»Meni pravijo Otto Siebelmann.«

Za njim se spuste še ostali trije v glasen smeh.

Tri prva imena so bila že davno znana po celi deželi; bili so veleposestniki, stoletja starih rodbin, voditeljic naroda. Četrti je bil pa novinec. Toda tudi on se je že vkoreninil v deželi.

In zdelo se je, kot da so se v njih zbudili Huba, Kund, Zuard in Leventa.

Tako je. Čista resnica.

V ogrskih tleh počiva nekakšna čarobna moč, ki je zrastle iz pepela mučeni-

*) Po madžarski pripovedki je pripeljal pred tisoč leti Almoš Madžarje na današnje Madžarsko. Kund, Zuard, Huba in Leventa so bili štirje izmed ostalih sedmih knezov, vodij naroda.

kov za svobodo, v moškem stisku rok, v žarečih pogledih žensk, v zraku, polnem duš, v svobodni pusti, v splošni bolečini radi preteklosti in moškem upanju na neizogibno prihodnost, v pesmi in ljubezni, moč, ki naredi iz tujca, čegar misli so se dvignile nad vsakdanjost, v kratkem času najbolj navdušenega rodoljuba. A to ni poklon niti Madžarjem, niti tujcu. Stvar je enostavno takšna. Dokazana po statistiki.

Nato si začne pripovedovati madžarska gospoda, kako so prišli sem. Veleposestniki so z mlačvo opravili poljsko delo, sladkorni tovarnar pa še ni mogel začeti dela, ker je bila sladkorna pesa še na polju; ko jo začne voziti, ne bo miru noč in dan. Do ta čas pa lahko lovi divje peteline.

»Seve, čisto blizu doma bi imel gozd, kjer so cele jate divjih petelinov. Je to doli v nižavi,« reče Sielbenmann.

»Divjih petelinov? Pri tebi?« se oglasi stari gospod, maje z glavo. »Takšnega kraja ne poznam, čeprav mi je dobro znana cela Ogrska. Kje pa bi to moglo biti?«

»V csatárskem gozdu.«

»Ah! To je kaj drugega!« vzkliknejo vsi trije naenkrat. »Tam so seve lahko celo bivoli!«

Nato si začne pripovedovati, kaj so vse slišali o prebivalcu csatárskega gozda. Ni se mu baje dobro približati na dostrel.

»Pravijo, da vstrelji vsakogar, ki stopi skozi njegova vrata. — Rajše strada, kot bi pa prodal le deblo iz svojega gozda. — Hrani se samo z divjačino; kruha ni nikdar v njegovi hiši. — Vino, katero dobi v zameno za kože od divjačine, je zanj pre-slabo; zato ga še okrepča z zrnjem volčje jagode. — Še dobro, da je vedno sam, kadar pije. — Za vrč rabi lobanjo enega izmed svojih prednikov; iz nje pije. — Ker pa ne more streljati živih ljudi, si je postavil v svojem gozdu okostnjak, katerega obstreljava s pištolo, da bi zadostil svoji strasti. — Je to skratka blazen človek!«

»A vseeno moram dobiti v roke njegov gozd!« je trdil Siebelmann. »Če ne drugače, se oženim z njegovo hčerjo.«

Na te besede se spuste v smeh.

»Saj je to prava pravcata copernica z železnim nosom! Gospodična s prašičjo glavo!« *)

»Nič ne de. Vseeno jo vzamem. Sem podjeten. In pot čez csatárski gozd moram imeti!«

Lovci mu odvrnejo, da je za tako reč treba »hudičeve podšivke«, in poležejo po svojih bundah, kmečkih kožuhih, ter prepuste drug drugemu, naj sanjari o čemur hoče.

* * *
(Dalje prihodnjt.)

*) Znaki čarovnic v madžarskih pripovedkah.

Razno

* **Pomorska moč balkanskih držav.** V »Tagu« je priobčeno razmerje balkanskih držav na morju. Po tem izkazu razpolaga Bolgarska z eno majhno šolsko ladjo in s šestimi popolnoma majhnimi torpedovkami. Grška ima tri oklopne križarice: »Prara«, »Spetsai« in »Hydra«. Te so spustili v morje v letih od 1889. do 1892. in imajo 500 ton deplacemata z hitrostjo 17 morskih milj. Te ladje imajo po tri topove po 27 centimetrov kalibra. Razentega ima pa Grška še moderno veliko ladjo »Georgio Averov«. Spustili so jo v morje leta 1910 in ima 10.000 ton deplacemata ter hitrost 23 morskih milj. Grška ima razentega še 12 torpednih rušilcev, ki so zgrajeni deloma na Angleškem, deloma v Nemčiji. — Turčija ima dve veliki vojni ladji, ki jih je kupila od Nemčije. Ti imata po 10.000 deplacemata, eno modernizirano linijsko ladjo »Mesudje«, tri stare križarice za obalo, dve majhni moderni križarici, par modernih in par starih topničark, 11 rušilcev, 9 novih topničark.

* **Zdravljenje z barvami.** En del praktičnega zdravilstva temelji na vporabi brav ter se zaradi tega naziva zdravljenje z barvami. To zdravljenje je kot veda še jako mlada, vendar pa eksistira v praksi že od najstarejšega časa. Na Kitajskem imajo navado, pobarvati bolnike, ki zbole na osepnicah, z rdečo barvo. V Avstraliji in v Tongkingu so mazali tako bolne otroke s pasjo krvjo. Romunci oblečejo take otroke v rdečo srajco; tudi na Španskem delajo tako in dajo otrokom kot zdravilo mezgo iz granatnih jabolok — vsled njihove rdeče barve. Znanstveniki so to zdravljenje preiskovali in dognali, da gotove barve in gotova barvasta svetloba učinkuje na gotove bolezni. Dr. Laumonier dokazuje v listu »Revue«, da so dosegli pri gotovih kožnih boleznih z rdečo svetlobo velike uspehe; modra in vijoličasta svetloba uničuje bakterije, dočim zelena svetloba povzroča mir in zaspanost. To vse je v zvezi z učinkovanjem barv na duševno stanje. Rdeča barva učinkuje na ljudi in živali razdražljivo, z rdečo barvo se ne draži samo bik, temveč tudi slon, konj, pes in petelin. Pod brezbarvenim steklom moreta živeti pajk in osa popolnoma mirno drug poleg drugega; če ju pa pokrijemo s rdečim steklenim zvoncem, vržeta se drug na drugega, dokler ne ostane eden mrtev na mestu. Dr. Laumonier meni, da bodo v bodoče še bolj zdravili z barvami. V bolnišnicah bodo zgradili dvorane raznih barv. Šolske sobe bodo pobarvane zeleno (da bodo šolarji zaspali!).

* **Delo nemškega državnega učiteljstva.** Leta 1910. je bilo v osrednjem društvu nemškega učiteljstva zastopanih 2652 učiteljskih krajevnih društev. Ta dru-

štva so priredila 19.361 predavanj. 130 društev je priredilo 274 ciklusov predavanj. Nemške univerze so v zvezi z učiteljstvom priredile počitniške kurze. Na univerzah je bilo vpisanih 5000 učiteljev, kot slušatelji in hospitanti. Nemški učitelji imajo osrednjo pedagogično knjižnico v Berlinu z 60.000 zvezki. Leta 1910. se je izposodilo 39.000 del. Izhajalo je v letu 240 strokovnih listov z raznimi razpravami.

* **Viharji na Atlantskem morju.** V Atlantskem morju so razsajali v zadnjih dneh silni viharji. Parniki so dospeli z velikan-skimi zamudami, več ali manj poškodovani. Veliko parnikov pa še ni dospelo. Tako pogrešajo samo v Londonu 10 velikih tovornih parnikov, ki bi že davno morali priti. Ti parniki vozijo blago, vredno nad dva milijona funtov. Opravičen je sum, da so se parniki v strašnem viharju z moštvom vred potopili.

* **Obsojena detomorilka.** Porotno sodišče na Dunaju je obsodilo 19letno dekle Regino Hofstätterjevo zaradi umora svojega 10 dni starega novorojenčka na štiri in pol leta težke ječe.

Za zabavo!

Farovška kuharica Barba je dobila svetinjo za štiridesetletno zvesto službovanje. Mežnar Matevž je iz same zavisti postal melanholičen. Ko je to župnik zapazil, ga je poklical k sebi in ga vprašal, kaj da mu je.

— Jezim se, ker ni nič pravice na svetu.

— **Kako to?**

— Nič je ni! Vi ste z Barbo vedno lepo ravnali, pa je dobila svetinjo za štiridesetletno službovanje, moja žena pa ravna z menoj že petinštirideset let grdo, pa vendar ne dobim svetinje.

— Kakšna pa si! Res, lepo hčer imam. Vsa si strgana, nepočesana in nič umita.

— **Saj grem v svinjak.**

— No, ti boš svinjam le izgled dala!

— Čuješ, deklica, kje pa so tvoj oče?

— **Pri kravah so na paši.**

— Hm, veš, jaz tvojega očeta ne poznam...

— **Saj jih boste lahko razločili; slamnik imajo na glavi.**

Pred gostilno se ustavi potujoč človek in pozdravi krčmarja.

— Hvaljen..., prosim, ubog vandrovec..., če bi mi dali kaj piti...

— **Tamle je vodnjak!**

— Če dovolite, se bom pozneje umil, prej bi prosil za kak požirek...

Iz knjige: Greh in smeh. Založila Narodna Založba v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Listnica uredništva.

Jukon, Amerika. Dolar za 1913 prejeli in izročili upravnistvu. Vsota zadostuje za letošnje naročnino. Hvala.

Walkerville, Amerika. S. Š. Dopis prejeli. Se priporočamo za nadaljevanje.

Ljubno, Poljane. Željeno preskrbimo, čim bo mogoče.

Dopisnike prosimo, naj nam radi praznikov pošiljajo dopise za prihodnje številke vedno čim prej.

Lastna lovarna ur v Svici

1887

Zahtevajte "JUBILEJNICENIK" zastonj

1912

Fr. Čuden, Ljubljana.

Št. 3416.

Razglas.

Mestna hranilnica v Kranju

je vsled sklepa upravnega odbora v seji dne 17. decembra 1912

zvišala obrestno mero

počemši z dnem 1. januarja 1913 in sicer:

1. za hranilne vloge 4 1/2% hranilne vloge se obrestujejo polmesečno, obresti se pripisujejo h kapitalu polletno, to je dne 30. junija in dne 31. decembra vsakega leta, rentni davek plačuje hranilnica sama iz lastnega premoženja;

2. za vsa hipotečna posojila na 5 1/2%;

3. za občinska posojila in za posojila javnim korporacijam za 1 1/2% oziroma za nova taka posojila na 5%;

4. za posojila na vrednostne papirje na 6% in

5. za menice na 7%.

Ravnateljstvo mestne hranilnice v Kranju.
dne 18. decembra 1912.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 14. decembra 1912.

Trst: 34, 88, 52, 40, 1.

Linc: 69, 35, 89, 43, 54.

Dvignjene v sredo, dne 18. decembra 1912.

Praga: 80, 39, 70, 66, 7.

Pitana perutnina! Meso!

Košarica s 5 kg z vsebino: debela gos ali 3-4 race, kapune ali kure za juho, nežno, tolsto, sveže klano in skubljeno ali sveže volovsko in telečje meso, vse franko po povzetju na vse strani K 670. Sveže presno maslo iz kravjega mleka, zabojček s 5 kg franko K 1050.

.. M. I. Schwarz, Buczac. ..

Iščemo

marljivih

sotrudnikov!

Oddelek za srečke Češke industrijske banke.

.. Zastopstvo za jugoslovansko ozemlje ..

Ljubljana.

74

Kri! in dober zajutrj dosežejo odrasli in otroci, bolni in zdravi. Polovico stroškov prihranite

Moč! v gospodinjstvu na kavi, sladkorju in mleku, ako pijete **SLADIN**,

Zdravje! to je dr. pl. Trnkóczyja **SLADNI ČAJ.**

En zavoj velja 60 vin. Dobiva se povsod. Po pošti se naroča najmanj pet zavojev po povzetju pod naslovom v glavni zalogi.

Lekarna pl. Trnkóczy
.. v Ljubljani zraven rotovža. ..

10 zapovedi
za kmetovalca in 10 zapovedi za zdravje, vsake posebej na papirju tiskane, dobi vsak človek zastonj, tudi po pošti, ako po nje piše v lekarno Trnkóczy zraven rotovža v Ljubljani.

Nikaka utrujenost na pristnem

PALMA KAVČUKOVEM PODPETNIKU

Najboljši češki nakupni vir.

Ceno posteljno perje:
1 kg sivega, dobrega, puljenega 2 K, boljsega 2 K 40 h, prima polbelega 2 K 80 h; belega 4 K; belega, puhastega 5 K 10 h; 1 kg vefefinega, snežno-belega, puljenega 6 K 40; 8 K; 1 kg puha, sivega 6 K; 7 K; belega, finega 10 K.

Zgotovljene postelje

iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rmenega nankinga, pernica, 180 cm dolga, 120 cm široka, z 2 zglavniki, vsak 40 cm dolg, 60 cm širok, napoljen z novim, sivim, jako stihovitim puhastim posteljnim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 2 K; 14, 16 K; zglavniki 8 K, 3 K 80 h, 4 K. — Pernice 2:0 cm dolge, 140 cm široke K 14—, K 1470, K 1780 in K 21—; zglavniki 90 cm dolgi, 7 cm široki K 450, 420 in K 570; podpernica iz močnatega ritastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka, K 12—, K 1480. Rapoljanje po povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljeno je zamenjati, za neugajajoče se vrne d-nar 62

S. Benisch, Dešenice, št. 953, Češko.
Bogato ilustrovan cenik zastonj in franko.

Tržne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	80	2	—
1 " " " II. " . . .	1	60	1	80
1 " " " III. " . . .	1	50	1	70
1 " telečjega mesa . . .	1	80	2	—
1 " prašičjega mesa (svežega) . . .	2	20	2	20
1 " " " (prekajenega) . . .	2	20	2	40
1 " koštrunovega mesa . . .	1	40	1	50
1 " Prašiči na klavnici . . .	1	08	1	50
1 " kozličevega mesa . . .	0	—	0	—
1 kg masla . . .	2	60	2	80
1 " masla surovega . . .	2	40	2	80
1 " masti prašičje . . .	2	10	2	16
1 " slanine (špeha) sveže . . .	1	92	2	—
1 " slanine prekajene . . .	2	—	2	20
1 " sala . . .	1	92	2	00
1 " surov. margarinskega masla . . .	—	—	0	—
1 " kuhan. margarinskega masla . . .	2	—	2	20
1 jajce . . .	—	10	—	12
1 l mleka . . .	—	20	—	22
1 " " posnetega . . .	—	08	—	10
1 " smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 " " kisle . . .	—	90	1	10
1 kg medu . . .	1	40	1	60
1 " čajnega surovega masla . . .	3	20	3	80
1 piščanec . . .	1	20	1	60
1 golob . . .	—	40	—	50
1 raca . . .	1	80	2	20
1 gos . . .	5	50	6	—
1 kapun . . .	0	—	0	—
1 puran . . .	0	—	—	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	35	80	—	—
100 " " " " 1 . . .	35	40	—	—
100 " " " " 2 . . .	34	80	—	—
100 " " " " 3 . . .	34	10	—	—
100 " " " " 4 . . .	33	20	—	—
100 " " " " 5 . . .	32	—	—	—
100 " " " " 6 . . .	31	—	—	—
100 " " " " 7 . . .	28	—	—	—
100 " " " " 8 . . .	19	60	—	—
100 " koruzne moke . . .	26	—	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . .	49	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . .	47	—	—	—
100 " ržene moke . . .	—	—	—	—
1 l fižola . . .	—	28	—	40
1 " graha . . .	—	36	—	40
1 " leče . . .	—	40	—	48
1 " kaše . . .	—	28	—	3
1 " ričeta . . .	—	26	—	28
100 kg pšenice . . .	23	00	24	00
100 " rži . . .	22	00	22	50
100 " ječmena . . .	2	—	21	—
100 " ovsa . . .	23	00	24	50
100 " ajde . . .	23	—	24	—
100 " prosa belega . . .	—	—	—	—
100 " " navadnega . . .	20	—	22	—
100 " koruze . . .	20	50	22	00
100 " činkvantina . . .	26	—	—	—
100 " krompirja . . .	6	—	6	50

Lesni trg
Cena trdemu lesu 9-50 do 12 K.
Cena mehkeemu les 8— do 9— K.
Trg za seno slamo in steljo.
Na trgu je bilo
voz sena . . . 7 50 8 —
" slame . . . 5 — 6 —
" stelje . . . 3 — 4 —
" detelja . . . 8 — 8 50